

Міністерство охорони здоров'я України
Полтавський державний медичний університет

Кафедра пропедевтики внутрішньої медицини
Кафедра загальної хірургії
Кафедра педіатрії № 1 із неонатологією

«УЗГОДЖЕНО»

Гарант освітньо-професійної
програми «Педіатрія»

 Тетяна КРЮЧКО

« 31 » 08 2022 року

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Голова вченої ради Навчально-
наукового медичного інституту

 Юрій КАЗАКОВ

Протокол від 31.08.2022 р. № 1

СИЛАБУС

МЕДИЧНІ МАНІПУЛЯЦІЇ

Обов'язкова навчальна дисципліна

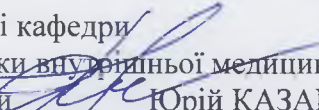
рівень вищої освіти
галузь знань
спеціальність
кваліфікація освітня
кваліфікація професійна
освітньо-професійна програма

другий (магістерський) рівень вищої освіти
22 «Охорона здоров'я»
228 «Педіатрія»
магістр педіатрії
лікар
«Педіатрія»

форма навчання
курс(и) та семестр(и) вивчення навчальної
дисципліни

денна
2 курс 3 семестр

«УХВАЛЕНО»

на засіданні кафедри
пропедевтики внутрішньої медицини
Зав. кафедри Юрій КАЗАКОВ
Протокол від 29.08.2022 р. № 1

«УХВАЛЕНО»

на засіданні кафедри
педіатрії № 1 із неонатологією
Зав. кафедри Світлана ЦВІРЕНКО
Протокол від 26.08.2022 № 1

«УХВАЛЕНО»

на засіданні кафедри
загальної хірургії
Зав. кафедри Олексій ЛІГОНЕНКО
Протокол від 29.08.2022 № 1

ДАНІ ПРО ВИКЛАДАЧІВ, ЯКІ ВИКЛАДАЮТЬ НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Змістовий модуль 1. Медичні маніпуляції в терапії

Прізвище, ім'я, по батькові викладача (викладачів), науковий ступінь, учене звання	Трибрат Тетяна Анатоліївна, к.мед., доцент Боряк Віктор Петрович, к.мед.н., доцент
Профайл викладача (викладачів)	https://prop-intmed.pdmu.edu.ua/team
Контактний телефон	(0532)688390 (0532) 532576
E-mail:	propedevtika_simmed@pdmu.edu.ua
Сторінка кафедри на сайті ПДМУ	https://prop-intmed.pdmu.edu.ua/

Змістовий модуль 2. Медичні маніпуляції в хірургії

Прізвище, ім'я, по батькові викладача (викладачів), науковий ступінь, учене звання	Стороженко Олексій Володимирович к.мед.н., доцент Ярошенко Роман Антонович асистент
Профайл викладача (викладачів)	https://gsurgery.pdmu.edu.ua
Контактний телефон	(0532)2-68-74
E-mail:	gsurgery@pdmu.edu.ua oligonenko@gmail.com irinach1702@gmail.com
Сторінка кафедри на сайті ПДМУ	https://gsurgery.pdmu.edu.ua

Змістовий модуль 3. Медичні маніпуляції в педіатрії

Прізвище, ім'я, по батькові викладача (викладачів), науковий ступінь, учене звання	Фастовець Марина Миколаївна, к.мед.н., доцент Чернявська Юлія Ігорівна, к.мед.н.
Профайл викладача (викладачів)	https://pediatric-one.pdmu.edu.ua/team
Контактний телефон	(0532) 68-74-28
E-mail:	umsakafped@ukr.net pediatric1@pdmu.edu.ua
Сторінка кафедри на сайті ПДМУ	https://pediatric-one.pdmu.edu.ua/

ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Обсяг навчальної дисципліни «Медичні маніпуляції»

Кількість кредитів / годин **6,0 / 180** год. із них:

Лекції (год.) – **0**

Практичні заняття (год.) – **60 год.**

Самостійна робота (год.) – **120 год.**

Вид контролю – **ПМК**

Політика навчальної дисципліни

Викладання міждисциплінарної освітньої компоненти «Медичні маніпуляції» реалізується на кафедрах: пропедевтики внутрішньої медицини (змістовий модуль 1), загальної хірургії (змістовий модуль 2), педіатрії № 1 із неонатологією (змістовий модуль 3) Полтавського державного медичного університету відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу в Полтавському державному медичному університеті» та інших діючих нормативних документів(<https://www.pdmu.edu.ua/n-process/department-npr/normativni-dokumenty>)

Вивчаючи навчальну дисципліну «Медичні маніпуляції», здобувач вищої освіти ПДМУ має право на безпечні і нешкідливі умови навчання, праці та побуту; якісні освітні послуги; справедливе та об'єктивне оцінювання результатів навчання; повагу людської гідності; захист під час освітнього процесу від приниження честі та гідності, будь яких форм насильства та експлуатації, булінгу (цькування), дискримінації за будь якою ознакою, пропаганди та агітації, що завдають шкоди здоров'ю студента; безоплатне користування навчальною, науковою базами університету та бібліотекою, у порядку, передбаченому Статутом; доступ до інформаційних ресурсів і комунікацій, що використовуються в освітньому процесі та науковій діяльності; відзначення за успіхи у навчанні, науково-дослідній і громадській роботі

Вивчаючи навчальну дисципліну здобувач вищої освіти зобов'язаний: виконувати вимоги Законів України, інших нормативно-правових актів, Статуту ПДМУ, Правил внутрішнього розпорядку академії, поважати гідність, права, свободи та законні інтереси всіх учасників освітнього процесу та дотримуватися етичних норм; виконувати вимоги з охорони праці, техніки безпеки, виробничої санітарії, протипожежної безпеки, передбачені відповідними правилами та інструкціями; виконувати вимоги навчального плану у терміни, визначені графіком навчального процесу та індивідуального навчального плану; дотримуватись академічної доброчесності та досягати визначених для відповідного рівня вищої освіти результатів навчання.

Дотримання академічної доброчесності здобувачем вищої освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання; посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Здобувач вищої освіти зобов'язаний систематично відвідувати практичні заняття, приходити на заняття своєчасно, відповідно до розкладу занять; відпрацювати всі пропущені заняття; підтримувати порядок в аудиторіях, навчальних приміщеннях кафедри та клінічних базах кафедри, дбайливо та охайно ставитися до майна університету та клінічних баз кафедри (меблів, обладнання, підручників, книжок тощо).

Здобувачу вищої освіти забороняється: порушувати графік навчального процесу і допускати невиконання навчального плану та індивідуального навчального плану без поважних на те причин; запізнюватися на заняття; пропускати заняття без поважних причин; протягом заняття виходити з аудиторії без дозволу викладача; користуватись під час занять мобільним телефоном і іншими засобами зв'язку та отримання інформації без дозволу викладача; займатись сторонньою діяльністю, відволікати інших студентів та заважати викладачу. Систематичне відвідування практичних занять є обов'язковим. Викладач пред'являє вимоги до здобувача вищої освіти при вивченні дисципліни та ґрунтується на засадах академічної доброчесності. Вимоги можуть стосуватися відвідування занять (неприпустимість пропусків, запізнь і т.п.); правил поведінки на заняттях (активну участь, виконання необхідного мінімуму навчальної роботи, відключення телефонів та ін.); заохочень та стягнень (за що можуть нараховуватися або відніматися бали тощо).

Проведення навчального процесу за навчальною дисципліною «Догляд за хворими» в особливих умовах (військовий стан, карантинні обмеження під час пандемії та ін.) здійснюється з використанням технологій дистанційного навчання, зокрема лекції проводяться з використанням платформи Zoom, Google Classroom та ін. Під час військового стану у разі надходження сповіщення про повітряну тривогу чи загрозу ракетного удару учасники освітнього процесу

повинні організовано пройти до споруд цивільного захисту (згідно алгоритму дій) та перебувати в них до завершення тривоги. Освітній процес може завершуватися в укритті, а після відбою тривоги учасники можуть повернутися до навчальних приміщень і продовжити навчальний процес.

Опис навчальної дисципліни «Медичні маніпуляції»

«Медичні маніпуляції» є клінічною дисципліною, спрямованою на ознайомлення студента із основними обов'язками та професійними діями медичної сестри терапевтичного, хірургічного та педіатричного відділень стаціонару. Навчальна дисципліна «Медичні маніпуляції» передбачає опанування основною маніпуляційною технікою медичної сестри відповідних підрозділів стаціонару, а також вивчення гігієнічних, профілактичних та лікувальних заходів, які входять до компетенції середнього медичного персоналу і застосовуються для створення комфортних умов перебування хворого у медичному закладі, сприяння якнайшвидшого одужання пацієнта, запобігання розвитку ускладнень.

Засвоєння матеріалу базується на послідовному ознайомленні з особливостями реалізації вказаного обсягу дій у роботі терапевтичних, хірургічних та педіатричних відділень лікарень.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Медичні маніпуляції» є комплекс функціональних обов'язків та професійних дій медичної сестри терапевтичного, хірургічного, педіатричного стаціонару, а також сукупність заходів, спрямованих на створення сприятливих умов успішного лікування хворих.

Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни

Вивчення навчальної дисципліни «Медичні маніпуляції» передбачене у VI семестрі, коли студентом набуті відповідні знання з основних базових дисциплін: медичної біології, медичної та біологічної фізики, анатомії людини, фізіології, біоорганічної та біологічної хімії, мікробіології, вірусології та імунології, клінічної анатомії та топографічної хірургії, патофізіології, патоморфології, фармакології, вивчення таких клінічних дисциплін, як пропедевтика внутрішньої медицини, пропедевтика педіатрії та загальна хірургія, з якими інтегрується програма виробничої практики.

У свою чергу, навчальна дисципліна «Медичні маніпуляції» формує засади вивчення студентом подальших клінічних дисциплін – внутрішньої медицини, педіатрії, хірургії, анестезіології та інтенсивної терапії, що передбачає «вертикальну» інтеграцію з цими дисциплінами та формування умінь застосовувати знання з медичних маніпуляцій в процесі подальшого навчання та у професійній діяльності.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Медичні маніпуляції» є опанування студентом основних прийомів професійної діяльності медичної сестри на основі глибокого знання та розуміння особливостей функціонування організму хворої людини(дитини) із дотриманням принципів медичної етики та деонтології.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Медичні маніпуляції» є:

- Оволодіння студентами основними знаннями щодо обов'язків середнього медичного персоналу терапевтичного, хірургічного, педіатричного відділень стаціонару.
- Набуття основних практичних навичок медичної сестри терапевтичного, хірургічного, педіатричного відділень стаціонару.
- Поглиблення теоретичних знань, необхідних для організації комфортних умов перебування хворого у стаціонарі та забезпечення необхідного догляду за ним на всіх етапах лікування.
- Формування у здобувачів вищої освіти морально-етичних та деонтологічних якостей при професійному спілкуванні з хворим.

Компетентності та результати навчання згідно з освітньо-професійною програмою, формуванню яких сприяє дисципліна

Компетентності

інтегральна:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійній діяльності в галузі охорони здоров'я за спеціальністю 228 «Педіатрія» в умовах неповної або обмеженої інформації з урахуванням можливостей інноваційної медицини в мультидисциплінарному контексті соціальної та етичної відповідальності.

– загальні:

- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
- Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- Здатність працювати в команді.
- Навички міжособистісної взаємодії.
- Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- Здатність спілкуватися іноземною мовою
- Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.
- Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
- Прагнення до збереження навколишнього середовища.
- Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

– спеціальні (фахові, предметні):

- Навички опитування та клінічного обстеження пацієнта.
- Здатність до визначення необхідного переліку лабораторних та інструментальних досліджень та оцінки їх результатів.
- Навички виконання медичних маніпуляцій.
- Здатність до забезпечення необхідного режиму перебування хворого у стаціонарі при лікуванні захворювань.
- Здатність до проведення санітарно-гігієнічних та профілактичних заходів.
- Навички надання екстреної медичної допомоги.
- Здатність до забезпечення відповідного характеру харчування при лікуванні захворювань.
- Здатність до ведення медичної документації.

Програмні результати навчання:

Програмні результати навчання, формуванню яких сприяє вивчення навчальної дисципліни

- Виділяти невідкладний стан потерпілого/постраждалого (за списком 3) шляхом прийняття обґрунтованого рішення та оцінки стану дитини за будь-яких обставин (вдома, на вулиці, в закладі охорони здоров'я), у т.ч. в умовах надзвичайної ситуації, у польових умовах, в умовах нестачі інформації й обмеженого часу, використовуючи стандартні методики фізикального обстеження та можливого анамнезу, знання про дитину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм.
- Виконувати медичні маніпуляції (за списком 5) в умовах лікувальної установи, вдома або

на виробництві на підставі попереднього клінічного діагнозу та/або показників стану пацієнта, використовуючи знання про будову його органів та систем, анатоמו-фізіологічні та вікові особливості, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення та використовуючи стандартні методики.

- Готувати річний звіт про особисту виробничу діяльність, використовуючи офіційні облікові документи, за узагальненою формою в електронній та паперовій формах; вести медичну документацію щодо пацієнта та контингенту населення (історію розвитку дитини, контрольну карту диспансерного спостереження, карту амбулаторного/стаціонарного хворого, історію хвороби, індивідуальну карту ведення вагітної, обмінну карту, історію пологів, санаторно-курортну карту, листок непрацездатності, документацію для МСЕК тощо), використовуючи стандартну технологію, на підставі нормативних документів.
- Зрозуміло представляти власні знання, висновки та аргументи з проблем охорони здоров'я та дотичних питань до фахівців і нефахівців.
- Досліджувати обсяги та результативність діяльності лікаря, підрозділу, закладу охорони здоров'я в динаміці та при співставленні їх з середньо статичними і кращими в сфері діяльності. Проводити відбір та використовувати уніфіковані клінічні протоколи щодо надання медичної допомоги, що розроблені на засадах доказової медицини. Приймати участь у розробці локальних протоколів надання медичної допомоги.
- Організовувати роботу медичного персоналу в команді, підрозділі, закладі. Взаємодіяти з колегами у своєму закладі та в інших закладах охорони здоров'я, підлеглими та керівниками; організовувати взаємодію з організаціями та установами поза сектором охорони здоров'я; формувати раціональні медичні маршрути пацієнтів.

Результати навчання для дисципліни:

По завершенню вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти **повинні**

знати:

1. Збирати дані про скарги пацієнта, анамнез хвороби, анамнез життя (в тому числі професійний анамнез), за умов закладу охорони здоров'я, його підрозділу або вдома у хворого, використовуючи результати співбесіди з пацієнтом, за стандартною схемою опитування хворого. За будь-яких обставин (в закладі охорони здоров'я, його підрозділі, вдома у пацієнта та ін.), використовуючи знання про людину, її органи та системи, за певними алгоритмами:
  - збирати інформацію про загальний стан пацієнта (свідомість, конституція) та зовнішній вигляд (огляд шкіри, підшкірного жирового шару, пальпація лімфатичних вузлів, та щитовидної залози);
  - обстежувати стан серцево-судинної системи;
  - обстежувати стан органів дихання);
  - обстежувати стан органів черевної порожнини
2. Оцінювати інформацію щодо стану пацієнта в умовах закладу охорони здоров'я, його підрозділу, застосовуючи стандартну процедуру, використовуючи знання про людину, її органи та системи, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень.
3. Виконувати медичні маніпуляції, що входять до функціональних обов'язків медичної сестри в умовах лікувальної установи, використовуючи знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних та використовуючи стандартні методики (виконувати непрямий масаж серця, виконувати штучне дихання, проводити реєстрацію стандартної ЕКГ в 12 відведеннях, здійснювати тимчасову зупинку зовнішньої кровотечі, здійснювати первинну хірургічну обробку рани, перев'язку, зняття шкірних швів, накладати пов'язки, проводити транспортну іммобілізацію, проводити введення лікарських речовин (внутрішньовенне струминне та крапельне), вимірювати артеріальний тиск, відновлювати прохідність дихальних шляхів, виконувати техніку контакту новонародженого «шкіра до шкіри» і раннього прикладання до грудей, визначати групи крові, реус-належність).
4. Здійснювати профілактичні заходи, в умовах закладу охорони здоров'я, його підрозділу на підставі даних про стан здоров'я певних контингентів населення та про наявність впливу на

нього навколишнього середовища, використовуючи існуючі методи, в межах первинної медико-санітарної допомоги населенню, щодо:

- режиму діяльності та відпочинку;
- формування сприятливого виробничого середовища;
- первинної профілактики захворювань і травм;
- вакцинопрофілактики;
- профілактики шкідливих звичок;
- пропаганди здорового способу життя.

5. Забезпечувати необхідний режим перебування хворого у стаціонарі при лікуванні захворювання, використовуючи знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами.

6. Надавати екстрену медичну допомогу, за будь-яких обставин, використовуючи знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення, на підставі виявлення невідкладного стану (гіпертензивний криз, гостра дихальна недостатність, гостра серцева недостатність, гостра кровотеча, синдром гострої крововтрати, зупинка серця, дихання, колапс) в умовах обмеженого часу згідно з визначеною тактикою, використовуючи стандартні схеми).

7. Забезпечувати дотримання необхідного лікувального харчування при лікуванні захворювання, в умовах закладу охорони здоров'я, використовуючи знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.

8. За умов закладу охорони здоров'я, його підрозділу вести медичну документацію щодо пацієнта (заповнювати карту медичну карту стаціонарного хворого, лист лікарських призначень, амбулаторну карту тощо), використовуючи стандартну технологію, на підставі нормативних документів.

вміти:

А. В умовах терапевтичного та педіатричного стаціонару:

- Демонструвати техніку виконання підшкірних, внутрішньом'язових, внутрішньовенних ін'єкцій, в т.ч. особливості їх виконання у дітей різного віку
- Демонструвати правила заповнення систем для трансфузії та проведення внутрішньовенних вливань
- Демонструвати методику і техніку взяття загального аналізу крові, аналізу крові на вміст цукру, на біохімічні та бактеріологічні дослідження
- Визначати вміст глюкози крові за допомогою глюкометра, кетонів тіла у сечі за допомогою експрес-методу
- Трактувати основні вимоги до проведення дезінфекції, передстерилізаційного очищення інструментарію
- Проводити контроль якості передстерилізаційного очищення інструментарію на наявність крові та миючих засобів
- Демонструвати знання основних етапів стерилізації інструментарію для багаторазового використання
- Засвоїти основні правила підготовки хворого (в т.ч. хворої дитини) до проведення ендоскопічних досліджень (гастроскопії, ректороманоскопії, колоноскопії), ультразвукового дослідження органів черевної порожнини
- Демонструвати методику застосування різних способів очищення кишківника
- Проводити забір калу на наявність гельмінтів, приховану кров, копрограму, дисбактеріоз
- Демонструвати правила забору сечі для досліджень за методами Зимницького, Нечипоренка, Аддіса-Каковського, Амбюрже
- Методично правильно проводити підготовку зондів, катетерів, кінцевиків до медичних

маніпуляцій

- Тракувати механізми лікувальної дії на організм фізіотерапевтичних процедур (гідротерапевтичних, світлових, електромагнітних), оволодівши знаннями щодо методик їх проведення
- Демонструвати навички надання першої долікарської допомоги у разі погіршення стану хворого при проведенні фізіотерапевтичних процедур
- Забезпечувати належну організацію лікувального харчування, в т.ч. дітей різного віку в умовах стаціонару

Б. В умовах хірургічного стаціонару:

1. Демонструвати методи остаточної зупинки кровотечі різними способами
2. Визначати види кровотеч та величину крововтрати
3. Визначати групи крові та резус-фактор, індивідуальну, резус та біологічну сумісність крові донора і реципієнта
4. Засвоїти процедуру виконання різних видів анестезії та наркозу
5. Демонструвати методику проведення реанімаційних заходів (непрямого масажу серця та штучної вентиляції легень)
6. Ідентифікувати пошкодження м'яких тканин, черепа, грудної клітки
7. Демонструвати хірургічну обробку ушкоджених ділянок тіла та догляд за ними
8. Демонструвати техніку накладання різних видів пов'язок та засобів транспортної іммобілізації
9. Організувати заходи по наданню першої допомоги постраждалому з опіком
10. Засвоїти основні клінічні прояви гнійних захворювань м'яких тканин та заходи першої допомоги хворим
11. Демонструвати основні заходи по профілактиці правця, дифтерії, сибірки, газової гангрені
12. Демонструвати правила обробки інфікованих пошкоджень м'яких тканин

Тематичний план лекцій (за модулями) із зазначенням основних питань, що розглядаються на лекції
навчальною програмою не передбачено

Тематичний план семінарських занять за модулями і змістовими модулями із зазначенням основних питань, що розглядаються на семінарському занятті
навчальною програмою не передбачено

Тематичний план практичних занять за модулями і змістовими модулями із зазначенням основних питань, що розглядаються на практичному занятті

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Медичні маніпуляції в терапії		
1.	Морально-етичні та законодавчі засади медсестринства в Україні Організація роботи та обов'язки медичної сестри основних структурних підрозділів терапевтичного стаціонару Етичні основи сестринської справи. Етичний Кодекс медичної сестри України. Кодекс міжнародної Ради медичних сестер. Клятва Флоренс Найтінгейл. Моральна та правова відповідальність медичної сестри перед суспільством. Гарантії та захист законних прав медичної сестри. Перелік наказів Міністерства охорони здоров'я України, які регламентують діяльність медичної сестри терапевтичного відділення. Структура і функції терапевтичного стаціонару. Основні	4

	<p>підрозділи терапевтичного стаціонару: приймальне відділення, відділення терапевтичного профілю, діагностичні відділення, клінічні лабораторії. Обов'язки медичної сестри основних підрозділів терапевтичного стаціонару. Перелік документації, що ведеться медичною сестрою в різних підрозділах терапевтичного стаціонару. Основні правила зберігання медикаментозних препаратів та інструментарію. Обов'язки медичної сестри по підтриманню лікувально-охоронного та санітарно-гігієнічного режимів терапевтичного відділення.</p>	
2.	<p>Обов'язки і дії постової та маніпуляційної медичної сестри терапевтичного відділення</p> <p>Організація роботи поста медичної сестри. Документація, що заповнюється постовою сестрою, та правила її ведення. Реєстрація пацієнтів, що поступають у відділення. Термометрія, вимірювання артеріального тиску, дослідження пульсу із внесенням даних до температурного листка. Робота з листком призначень. Правила забезпечення пацієнтів таблетованими та розчинними лікарськими препаратами.</p> <p>Організація роботи сестри маніпуляційного кабінету. Основна документація маніпуляційного кабінету. Правила зберігання та обліку медикаментозних засобів і медичного інструментарію у маніпуляційному кабінеті. Виписування, облік та зберігання сильнодіючих, наркотичних та отруйних речовин згідно з діючим наказом.</p> <p>Методика і техніка взяття загального аналізу крові, аналізу крові на вміст цукру, на біохімічні та бактеріологічні дослідження. Підготовка маніпуляційного стола до роботи. Техніка виконання підшкірних, внутрішньом'язових, внутрішньовенних ін'єкцій. Розрахунок дози розчинного антибіотика. Правила заповнення систем для трансфузії та проведення внутрішньовенних вливань. Основні вимоги до проведення дезінфекції, передстерилізаційного очищення інструментарію. Контроль якості передстерилізаційного очищення інструментарію на наявність крові та миючих засобів. Стерилізація інструментарію для багаторазового використання.</p>	4
3.	<p>Обов'язки медичної сестри по забезпеченню діагностичного процесу у терапевтичному стаціонарі</p> <p>Основні правила підготовки хворого до проведення гастроскопії, ректороманоскопії, колоноскопії, ультразвукового дослідження органів черевної порожнини. Основні види клізм та правила їх застосування.</p> <p>Підготовка хворих та необхідного обладнання для взяття калу на яйця гельмінтів, приховану кров, копрограму. Правила взяття аналізу сечі для дослідження за методиками Зимницького, Нечипоренка, їх діагностичне значення.</p> <p>Підготовка та проведення шлункового та дуоденального зондувань. Промивання шлунка, способи його виконання, взяття промивних вод на дослідження. Підготовка зондів, катетерів, кінцевиків до маніпуляцій.</p> <p>Методика і техніка реєстрації електрокардіограми, фонокардіограми. Найпростіший аналіз їх основних елементів. Ознайомлення з методикою ехокардіографічного дослідження. Проведення досліджень функції зовнішнього дихання. Робота медичної</p>	4

	сестри кабінету функціональної діагностики.	
4.	<p>Особливості роботи процедурного кабінету терапевтичного відділення та обов'язки медичної сестри щодо її забезпечення</p> <p>Організація роботи сестри процедурного кабінету. Правила зберігання медичного інструментарію в процедурному кабінеті. Основні види компресів. Правила накладання зігрівального, холодного, лікувального компресів. Техніка користування грілкою, пухирем з льодом. Обробка та дезінфекція засобів для багаторазового використання. Застосування лікарських п'явок, умови їх зберігання. Правила користування кишеньковим та стаціонарним інгаляторами. Методика і техніка подавання зволоженого кисню та користування кисневою подушкою.</p> <p>Ознайомлення із проведенням фізіотерапевтичних процедур (гідротерапевтичних, світлових, електромагнітних): методика їх відпускання, наглядання за хворими та надання першої долікарської допомоги у разі погіршення стану хворого при проведенні фізіотерапевтичних процедур</p>	3
змістовий модуль 1		19

Змістовий модуль 2. Медичні маніпуляції в хірургії

Змістовий модуль 1. Гемостаз. Переливання крові. Реанімаційні заходи у хірургічних хворих.		
№ п/п	Назва теми	Кі-ть годин
1	<p>Тема 1. Кровотеча та крововтрата. Переливання крові та кровозамінників.</p> <p>1. Кровотеча: визначення, види кровотеч за даними обстежень.</p> <p>2. Методи визначення крововтрати.</p> <p>3. Методи тимчасової зупинки кровотечі; пальцеве притискання; методика і техніка накладання давлучої пов'язки, закрутки, джгута. Методи остаточної зупинки кровотечі: механічні, фізичні, біологічні. Особливості застосування різних методів остановки кровотечі.</p> <p>4. Поняття про групи крові та резус–приналежність.</p> <p>5. Методи визначення групи крові та резус-фактора.</p> <p>6. Загальні правила переливання крові.</p> <p>7. Необхідний перелік досліджень, який слід провести перед переливанням крові.</p> <p>8. Метод визначення індивідуальної, резус та біологічної сумісності крові донора і реципієнта.</p> <p>9. Визначення макроскопічних якостей донорської крові.</p> <p>10. Методика виконання гемотрансфузії, здійснення спостереження за хворим під час гемотрансфузії.</p> <p>11. Профілактика ускладнень при гемотрансфузії.</p>	4
2	<p>Тема 2. Реанімаційні заходи у хірургічних хворих.</p> <p>1. Види анестезії . Класифікація.</p> <p>2. Методика та техніка виконання інфільтраційної та провідникової анестезії.</p> <p>3. Перидуральна атестезія: ознайомлення з технікою та послідовністю виконання.</p> <p>4. Методи профілактики та лікування ускладнень при проведенні різних</p>	4

	<p>методів місцевої анестезії.</p> <ol style="list-style-type: none"> Ознайомлення з технічними засобами для виконання інгаляційного наркозу. Методика проведення ендотрахеального наркозу. Дії медичної сестри по забезпеченню виконання різних видів анестезії та наркозу. Поняття про найпростіші реанімаційні заходи. Техніка виконання штучної вентиляції легенів та непрямого масажу серця. 	
3	<p>Тема 3. Закриті пошкодження м'яких тканин, черепа, грудної клітки.</p> <ol style="list-style-type: none"> Поняття про травматизм. Клінічні прояви закритого ушкодження м'яких тканин, черепа, грудної клітки, органів черевної порожнини. Профілактика розвитку травматичного шоку, пневмотораксу, внутрішньої кровотечі. Особливості надання першої допомоги і транспортування хворих при даних ушкодженнях. 	4
4	<p>Тема 4. Гострі гнійні захворювання м'яких тканин та кисті.</p> <ol style="list-style-type: none"> Клінічна картина абсцесу, флегмони, гідраденіту, карбункулу, лімфаденіту, бешихи, маститу, паротиту, парапроктиту. Клінічна картина панарицію та флегмон кисті Методи діагностики і диференційної діагностики гострих гнійних захворювань м'яких тканин Методи діагностики і диференційної діагностики гострих гнійних захворювань пальців та кисті Оперативні втручання при захворюваннях гострих гнійних захворювань м'яких тканин Оперативні втручання при захворюваннях гострих гнійних захворювань пальців та кисті Етіологія, класифікація абсцесу, флегмони, гідраденіту, карбункулу, лімфаденіту, бешихи, маститу, паротиту, парапроктиту, панарицію та флегмон кисті Лікування абсцесу, флегмони, гідраденіту, карбункулу, лімфаденіту, бешихи, маститу, паротиту, парапроктиту, панарицію та флегмон кисті 	4
5	<p>Тема 5. Чисті рани. Гнійні рани.</p> <ol style="list-style-type: none"> Види ран. Надання першої допомоги постраждалим з різаними та забитими ранами. Організація первинної хірургічної обробки рани. Види первинного шву в залежності від типу і локалізації рани. Роль медичної сестри в організації хірургічної обробки чистої рани. Роль медичної сестри в організації хірургічної обробки гнійної рани. Види вторинних швів. Структура чистої і гнійної перев'язочних, організація санітарно-гігієнічного режиму в них. Методика промивання дренажних трубок, заміна дренажів хворому з гнійною раною, накладання мазевих пов'язок. Антисептичні препарати для промивання гнійних ран. Техніка виконання перев'язки хворому з чистою (операційною) раною. Техніка промивання дренажів черевної порожнини. 	3
	Змістовний модуль 2	19

Змістовий модуль 3. Медичні маніпуляції в педіатрії

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	<p>Тема 1. Організація роботи поста медичної сестри. Медична документація, порядок її ведення. Обов'язки молодшого та середнього медичного персоналу педіатричного відділення.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Особливості деонтології в роботі медсестри з дітьми та їх родичами. 2. Законодавчі та нормативні акти, що регламентують роботу медсестри педіатричного відділення. 3. Структура і функції педіатричного стаціонару. 4. Основні обов'язки медичної сестри педіатричного відділення. 5. Організація роботи поста медичної сестри. 6. Документація, що заповнюється постовою сестрою, та правила її ведення. 7. Реєстрація пацієнтів, що поступають у відділення. 8. Заповнення історії хвороби. 9. Термометрія, вимірювання артеріального тиску, дослідження пульсу із внесенням даних до температурного листка. 10. Правила передавання чергувань наступній зміні. 11. Організація роботи сестри маніпуляційного кабінету. 12. Основна документація маніпуляційного кабінету. 13. Організація роботи сестри процедурного кабінету. 14. Правила зберігання медичного інструментарію в процедурному кабінеті. 	4
	<p>Тема 2. Облік і правила зберігання лікарських засобів. Особливості введення ліків в дитячому віці (ентеральне, зовнішнє). Парентеральне введення ліків.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Правила зберігання та обліку медикаментозних засобів і медичного інструментарію у маніпуляційному кабінеті та на посту. 2. Виписування, облік та зберігання сильнодіючих, наркотичних та отруйних речовин згідно з діючим наказом. 3. Робота з листком призначень. 4. Правила введення дітям лікарських засобів через рот. 5. Особливості зовнішнього застосування лікарських засобів дітям різного віку. 6. Підготовка маніпуляційного стола до роботи. 7. Техніка виконання підшкірних, внутрішньом'язових, внутрішньовенних ін'єкцій. 8. Розрахунок дози антибіотика. 9. Правила заповнення систем для інфузії та проведення внутрішньовенних вливань. 10. Основні вимоги до проведення дезінфекції, передстерилізаційного очищення інструментарію. 	4
	<p>Тема 3. Забезпечення лікувального та діагностичного процесу у педіатричному стаціонарі.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні види клізм, методика та правила їх постановки дітям різного віку. 2. Підготовка хворої дитини та необхідного обладнання для взяття калу на яйця гельмінтів, приховану кров, копрограму, дослідження калу на ротавірус. 3. Правила взяття у дітей аналізу сечі для дослідження за методиками 	4

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	<p>Зимницького, Нечипоренка, дослідження сечі на кетонів тіла, бактеріурію, їх діагностичне значення.</p> <p>4. Визначення глюкози крові за допомогою глюкометра.</p> <p>5. Техніка взяття мазків із зів та носа.</p> <p>6. Правила накладання зігрівального компресу.</p> <p>7. Техніка користування грілкою, пухирем з льодом.</p> <p>8. Правила користування кишеньковим та стаціонарним інгаляторами.</p> <p>9. Методика і техніка подавання дітям зволоженого кисню та користування кисневою подушкою.</p> <p>10. Промивання шлунка, способи його проведення, взяття промивних вод на дослідження.</p> <p>11. Підготовка зондів, катетерів, кінцевиків до маніпуляцій.</p>	
	<p>Тема 4. Дієтичне та лікувальне харчування дітей різного віку.</p> <p>1. Правила прикладання дітей до грудей при природному вигодовуванні.</p> <p>2. Техніка годування дитини із пляшечки при штучному вигодовуванні.</p> <p>3. Дієтичне та лікувальне харчування дітей різного віку в умовах педіатричного стаціонару.</p> <p>4. Лікувальні суміші.</p> <p>5. Проведення гігієнічної ванни грудній дитині, підмивання дітей, особливості підмивання дівчаток.</p> <p>6. Техніка промивання очей, прочищення вух та носа, обробка пуповинного залишку новонародженої дитини, закапування крапель у носа, очі та вуха дитині.</p> <p>7. Техніка антропометричних вимірювань (зросту, маси, обводів грудей та живота) дітей різного віку.</p>	3
	Змістовий модуль 3	19
	Підсумковий модульний контроль	3
	Разом	60

Самостійна робота

МОДУЛЬ 1. Медичні маніпуляції

№ п/п	Тема	Кількість годин
1	Підготовка до практичних занять – теоретична підготовка та опрацювання практичних навичок	114
2	Опрацювання тем, що не входять до плану аудиторних занять (перелік) із зазначенням основних питань, що повинні бути вивчені (не передбачено).	–
3	Підготовка до підсумкового модульного контролю	6
	Разом	120

Індивідуальні завдання

Змістовий модуль 1. Медичні маніпуляції в терапії

1. Чергування у відділенні терапевтичного профілю з подальшим звітом на практичному занятті.
2. Робота з літературою й іншими джерелами інформації та підготовка реферативного повідомлення із доповіддю на практичному занятті.

3. Підготовка ілюстративних матеріалів за тематикою практичних занять.
4. Проведення бесід та лекцій для пацієнтів щодо первинної та вторинної профілактики захворювань.

Змістовий модуль 2. Медичні маніпуляції в хірургії

За бажанням студента під час вивчення відповідних тем він може виконувати індивідуальну роботу, яка проводиться в позаурочний час та при успішному її виконанні додатково оцінюється викладачем.

Перелік та зміст індивідуальних завдань можуть визначатись у кожному окремому випадку залежно від технічного забезпечення кафедр.

Перелік індивідуальних завдань:

- Чергування у відділенні хірургічного профілю з подальшим звітом на практичному занятті.
- Робота з літературою й іншими джерелами інформації та підготовка реферативного повідомлення із доповіддю на практичному занятті.
- Підготовка ілюстративних матеріалів за тематикою практичних занять.
- Проведення бесід та лекцій для пацієнтів щодо первинної та вторинної профілактики захворювань.

Змістовий модуль 3. Медичні маніпуляції в педіатрії

1. Чергування у відділенні педіатричного профілю з подальшим звітом на практичному занятті.

2. Робота з літературою й іншими джерелами інформації та підготовка реферативного повідомлення із доповіддю на практичному занятті.

Орієнтовний перелік тем для реферативних повідомлень:

- Основні історичні етапи розвитку медичної допомоги дітям в Україні і світі.
  - Особливості догляду за новонароджених в умовах сучасного стаціонару.
  - Правила проведення гігієнічних процедур дітям різного віку.
  - Особливості застосування основних видів лікарських засобів у дітей різного віку.
3. Підготовка ілюстративних матеріалів за тематикою практичних занять.
  4. Проведення бесід та лекцій для пацієнтів щодо первинної та вторинної профілактики захворювань.

Перелік теоретичних питань для підготовки здобувачів вищої освіти до підсумкового модульного контролю з навчальної дисципліни «Медичні маніпуляції»

Змістовий модуль 1. Медичні маніпуляції в терапії

1. Етичні основи сестринської справи.
2. Основні накази Міністерства охорони здоров'я України, які регламентують діяльність медичної сестри терапевтичного відділення.
3. Обов'язки медичної сестри основних підрозділів терапевтичного стаціонару.
4. Перелік документації, що ведеться медичною сестрою в різних підрозділах терапевтичного стаціонару.
5. Проведення обліку медикаментозних засобів в різних підрозділах терапевтичного відділення.
6. Правила виписування і зберігання сильнодіючих та наркотичних засобів.
7. Проведення термометрії та правила заповнення температурного листа.
8. Правила дослідження пульсу та вимірювання артеріального тиску.
9. Робота з листком призначень. Правила забезпечення пацієнтів таблетованими та розчинними лікарськими препаратами
10. Методика і техніка взяття загального аналізу крові, аналізу крові на вміст цукру, на біохімічні та бактеріологічні дослідження.

11. Підготовка маніпуляційного стола до роботи.
12. Методика виконання підшкірних, внутрішньом'язових та внутрішньовенних ін'єкцій.
13. Розрахунок дози розчинного антибіотика та проведення проби.
14. Правила заповнення систем для трансфузії та проведення внутрішньовенних вливань
15. Основні вимоги до проведення дезінфекції, передстерилізаційного очищення інструментарію. Контроль якості передстерилізаційного очищення інструментарію на наявність крові та миючих засобів.
16. Сучасні способи стерилізації інструментарію для багаторазового використання.
17. Правила поводження з інструментарієм для одноразового використання після його застосування.
18. Основні правила введення лікарських препаратів у носові ходи, вуха, очі. Методика взяття мазків з носа та зіву на дослідження.
19. Основні правила підготовки хворого до проведення досліджень шлунково-кишкового тракту.
20. Основні види клізм та правила їх застосування.
21. Підготовка хворих та необхідного обладнання для взяття калу на яйця гельмінтів, приховану кров, копрограму.
22. Правила взяття аналізу сечі для дослідження за методиками Зимницького, Нечипоренка, Аддіса–Каковського, їх діагностичне значення.
23. Підготовка та проведення до шлункового та дуоденального зондувань.
24. Методика і техніка реєстрації електрокардіограми. Найпростіший аналіз її основних елементів.
25. Основні види компресів. Правила їх накладання. Показання та протипоказання до їх застосування.
26. Техніка застосування грілки, пухира з льодом. Показання та протипоказання до їх застосування.
27. Застосування лікарських п'явок, умови їх зберігання.
28. Правила користування кишеньковим та стаціонарним інгаляторами.
29. Методика і техніка подавання зволоженого кисню та користування кисневою подушкою.
30. Основні види фізіотерапевтичних процедур – гідротерапевтичних, світлових, електромагнітних, обов'язки медичної сестри під час їх відпускання.

Змістовий модуль 2. Медичні маніпуляції в хірургії

1. Кровотеча, її види.
2. Методи визначення величини крововтрати.
3. Визначення стану важкості хворого з гострою крововтратою.
4. Методи тимчасової зупинки кровотечі.
5. Методи остаточної зупинки кровотечі
6. Поняття про групи крові та резус-приналежність.
7. Методи визначення групи крові.
8. Методи визначення резус-фактора
9. Загальні правила переливання крові. Необхідний перелік досліджень, який слід провести перед переливанням крові.
10. Правила визначення макроскопічних якостей донорської крові.
11. Методика проведення гемотрансфузії.
12. Проба на сумнісність за резус-фактором
13. Проба на індивідуальну сумісність за системою АБО
14. Біологічна проба
15. Поняття про стандартні сироватки
16. Класифікація ускладнень при переливанні крові
17. Ускладнення при переливанні крові механічного характеру
18. Ускладнення при переливанні крові реактивного характеру
19. Ускладнення при переливанні крові інфекційного характеру

20. Гемотрансфузійний шок, діагностика, лікування
21. Види анестезії та обов'язки медичної сестри під час виконання інфільтраційної, провідникової та перидуральної анестезії.
22. Технічні засоби для виконання інгаляційного наркозу.
23. Методика проведення ендотрахеального наркозу та роль медичної сестри.
24. Виконання штучної вентиляції легень
25. Виконання непрямого масажу серця.
26. Види ран. Первинна хірургічна обробка рани.
27. Роль медичної сестри в організації хірургічної обробки гнійної рани. Види вторинних швів.
28. Структура чистої і гнійної перев'язочних, роль медичної сестри в організації санітарно-гігієнічного режиму.
29. Сучасні методи обробки рук хірурга та операційної медичної сестри.
30. Способи обробки операційного поля.
31. Основні інструменти та правила їх підбору для проведення венесекції.
32. Основні інструменти та правила їх підбору для проведення трахеостомії.
33. Основні інструменти та правила їх підбору для проведення плевральної пункції
34. Основні інструменти та правила їх підбору для первинної хірургічної обробки ран.
35. Основні інструменти та правила їх підбору для проведення лапароцентезу.
36. Основні інструменти та правила їх підбору для проведення скелетного витягання.
37. Антисептичні препарати для промивання гнійних ран.
38. Методика промивання дренажних трубок, заміну дренажів хворому з гнійною раною
39. Види швів. Основні правила їх накладання та зняття.
40. Техніка виконання перев'язки хворому з чистою (операційною) раною.
41. Закриті ушкодження м'яких тканин
42. Закриті ушкодження черепа
43. Закриті ушкодження грудної клітки.
44. Види пневмотораксів. Діагностика, лікування
45. Заходи першої медичної допомоги постраждалим із закритими пошкодженнями живота та грудної клітини
46. Основні типи пов'язок та способи їх накладання.
47. Правила транспортування постраждалих із закритими пошкодженнями м'яких тканин.
48. Правила транспортування постраждалих із закритими пошкодженнями черепа
49. Правила транспортування постраждалих із закритими пошкодженнями грудної клітки
50. Профілактичні заходи щодо попередження розвитку травматичного шоку
51. Профілактичні заходи щодо попередження розвитку пневмотораксу
52. Профілактичні заходи щодо попередження розвитку внутрішньої кровотечі.
53. Гострі гнійні захворювання м'яких тканин. Класифікація, основні клінічні ознаки.
54. Карбункул, клініка, діагностика, лікування
55. Фурункул, фурункульоз. Клініка, діагностика, лікування.
56. Абсцес. Клініка, діагностика, лікування.
57. Гідраденіт. Клініка, діагностика, лікування.
58. Бешиха. Клініка, діагностика, лікування.
59. Мастит. Клініка, діагностика, лікування.
60. Паропроктит. Клініка, діагностика, лікування.
61. Паротит. Клініка, діагностика, лікування.
62. Лімфаденіт, лімфангіт. Клініка, діагностика, лікування.
63. Оцінка стану важкості хворого при гнійних захворюваннях м'яких тканин.
64. Дії медичної сестри при консервативному та оперативному лікуванні абсцесів
65. Дії медичної сестри при консервативному та оперативному лікуванні флегмони
66. Дії медичної сестри при консервативному та оперативному лікуванні фурункулів
67. Дії медичної сестри при консервативному та оперативному лікуванні карбункулів
68. Дії медичної сестри при консервативному та оперативному лікуванні гідраденіту
69. Дії медичної сестри при консервативному та оперативному лікуванні маститу

70. Дії медичної сестри при консервативному та оперативному лікуванні бешихи
71. Дії медичної сестри при консервативному та оперативному лікуванні лімфаденіту
72. Дії медичної сестри при консервативному та оперативному лікуванні лімфангоїту
73. Дії медичної сестри при консервативному та оперативному лікуванні парапроктиту.
74. Дії медичної сестри при консервативному та оперативному лікуванні панарицію
75. Дії медичної сестри при консервативному та оперативному лікуванні флегмони кисті
76. Гостра специфічна інфекція. Роль медичної сестри в лікувальних програмах при газовій анаеробній гангрені
77. Гостра специфічна інфекція. Роль медичної сестри в лікувальних програмах при правцеві
78. Гостра специфічна інфекція. Роль медичної сестри в лікувальних програмах при дифтерії рани
79. Гостра специфічна інфекція. Роль медичної сестри в лікувальних програмах при сибірії.
80. Способи профілактики правця. Екстрена профілактика правця
81. Способи профілактики правця. Планова профілактика правця
82. Способи профілактики дифтерії
83. Способи профілактики сибірки
84. Способи профілактики газової гангрені.
85. Основні ознаки некрозу
86. Основні ознаки гангрені
87. Основні ознаки виразки
88. Основні ознаки стороннього тіла
89. Способи обробки некротизованих та виразкових ділянок м'яких тканин.
90. Ампутація кінцівки, підбір інструментарію для її проведення.

Змістовий модуль 3. Медичні маніпуляції в педіатрії

1. Основні деонтологічні засади роботи медсестри з дітьми та їх родичами.
2. Основні обов'язки медичної сестри педіатричного відділення.
3. Організація роботи поста медичної сестри педіатричного відділення. Документація, що заповнюється постовою сестрою, та правила її ведення. Правила передавання чергувань наступній зміні.
4. Організація роботи медичної сестри маніпуляційного кабінету педіатричного відділення. Основна документація, правила зберігання та обліку медикаментозних засобів і медичного інструментарію.
5. Організація роботи медичної сестри процедурного кабінету педіатричного відділення.
6. Особливості термометрії, вимірювання артеріального тиску та дослідження пульсу у дітей різного віку.
7. Правила введення дітям лікарських засобів через рот.
8. Особливості виконання підшкірних, внутрішньом'язових, внутрішньовенних ін'єкцій дітям різного віку.
9. Правила розрахунку дози антибіотика дитині певного віку.
10. Методика та правила постановки різноманітних видів клізм дітям різного віку.
11. Особливості застосування у дітей гірчичників, користування грілкою та пухирем з льодом.
12. Правила взяття у дітей аналізу сечі для дослідження за методиками Зимницького, Нечипоренка, Аддіса–Каковського, їх діагностичне значення.
13. Правила прикладання дітей до грудей при природному вигодовуванні.
14. Техніка годування дитини із пляшечки при штучному вигодовуванні.
15. Техніка змішаного вигодовування дітей.
16. Проведення гігієнічної ванни грудній дитині; підмивання дітей, особливості підмивання дівчаток.
17. Техніка промивання очей, очищення вух та носа, обробка пуповинного залишку новонародженої дитини.

18. Особливості закапування крапель у носа, очі та вуха дитині.
19. Техніка антропометричних вимірювань (зросту, маси, обводів грудей та живота) дітей різного віку.
20. Провести оцінку фізичного розвитку дітей різного віку.

Перелік практичних навичок до підсумкового модульного контролю «Медичні маніпуляції»

Змістовий модуль 1. Медичні маніпуляції в терапії

1. Проведення обліку медикаментозних засобів в різних підрозділах терапевтичного відділення.
2. Виписування та облік сильнодіючих та наркотичних речовин.
3. Визначення життєво-важливих функцій організму хворого: вимірювання артеріального тиску, дослідження пульсу, термометрія, дослідження функції зовнішнього дихання.
4. Забезпечення пацієнтів лікарськими засобами згідно листа призначень.
5. Виконання підшкірних та внутрішньом'язових ін'єкцій.
6. Виконання внутрішньовенних ін'єкцій та інфузій.
7. Розрахунок дози розчинної форми препарату для ін'єкції.
8. Проведення дезінфекції та передстерилізаційного очищення інструментарію.
9. Виконання контролю якості передстерилізаційної обробки інструментарію.
10. Забір крові на дослідження.
11. Виконання клізм.
12. Взяття мазків із зівя та носа, збирання харкотиння на дослідження.
13. Взяття калу та сечі на різні види дослідження.
14. Реєстрація електрокардіограми та попередня її обробка.
15. Участь у проведенні дуоденального зондування.
16. Проведення промивання шлунка.
17. Накладання компресів.
18. Введення ліків у вуха, ніс, очі.
19. Застосування гірчичників, банок.
20. Засвоєння техніки подавання зволоженого кисню.
21. Користування інгаляторами.

Змістовий модуль 2. Медичні маніпуляції в хірургії

1. Оцінити стан важкості хворого та при необхідності надати невідкладну допомогу у разі гострої крововтрати, масивної кровотечі;
2. Оцінити стан важкості хворого та при необхідності надати невідкладну допомогу у разі поранення;
3. Оцінити стан важкості хворого та при необхідності надати невідкладну допомогу у разі легеневої кровотечі;
4. Оцінити стан важкості хворого та при необхідності надати невідкладну допомогу у разі перелому хребта (ускладненого і неускладненого);
5. Оцінити стан важкості хворого та при необхідності надати невідкладну допомогу у разі вивиху нижньої щелепи, плеча, стегна;
6. Оцінити стан важкості хворого та при необхідності надати невідкладну допомогу у разі перелому трубчастих кісток;
7. Оцінити стан важкості хворого та при необхідності надати невідкладну допомогу у разі перелому ребер, відкритого пневмотораксу;
8. Оцінити стан важкості хворого та при необхідності надати невідкладну допомогу у разі переломів кісток таза;
9. Оцінити стан важкості хворого та при необхідності надати невідкладну допомогу у разі

- черепно-мозкової травми;
10. Оцінити стан важкості хворого та при необхідності надати невідкладну допомогу у разі травматичного шоку;
  11. Оцінити стан важкості хворого та при необхідності надати невідкладну допомогу у разі термічного опіку;
  12. Оцінити стан важкості хворого та при необхідності надати невідкладну допомогу у разі ураження електричним струмом;
  13. Оцінити стан важкості хворого та при необхідності надати невідкладну допомогу у разі обмороження;
  14. Оцінити стан важкості хворого та при необхідності надати невідкладну допомогу у разі посттрансфузійних ускладнень.
  15. Провести транспортування травматологічних хворих з переломами таза
  16. Провести транспортування травматологічних хворих з стегнової кістки,
  17. Провести транспортування травматологічних хворих з ребер,
  18. Провести транспортування травматологічних хворих з хребта.
  19. Обробити руки одним із запропонованих сучасних методів.
  20. Провести обробку операційного поля.
  21. Одягнути стерильний операційний халат та гумові рукавички на себе та правильно подати стерильний операційний одяг лікареві.
  22. Підібрати інструменти для венесекції;
  23. Підібрати інструменти для трахостомії;
  24. Підібрати інструменти для плевральної пункції;
  25. Підібрати інструменти для первинної хірургічної обробки ран;
  26. Підібрати інструменти для лапароцентезу;
  27. Підібрати інструменти для ампутації кінцівки;
  28. Підібрати інструменти для скелетного витягання.
  29. Провести туалет операційної та гнійної рани.
  30. Зняти післяопераційні шви.
  31. Провести профілактику правця.
  32. Визначити групу крові і резус-фактор.
  33. Визначити індивідуальну сумісність крові за системою АВО.
  34. Визначити індивідуальну сумісність крові за системою резус фактору.
  35. Провести макроскопічну оцінку доброякісності крові.
  36. Зупинка артеріальної кровотечі
  37. Зупинити артеріальну кровотечу пальцевим притисканням.
  38. Накласти джгут при артеріальній кровотечі
  39. Накласти джгут та давлячу пов'язку при венозній кровотечі.
  40. Підібрати інструменти для операції перев'язки судин на протязі.
  41. Провести на фантомі закритий масаж серця та штучне дихання «рот в рот», «рот в ніс» на фантомі.
  42. Вивести нижню щелепу при западанні язика.
  43. Провести транспортну іммобілізацію верхньої та нижньої кінцівок.
  44. Накласти шину Крамера.
  45. Накласти шину Дітерікса.
  46. Накласти пов'язку „чепчик”.
  47. Накласти пов'язку пов'язку Гіппократа.
  48. Накласти пов'язку на потилицю.
  49. Накласти пов'язку на обидва ока.
  50. Накласти пов'язку пов'язку „вуздечка”.
  51. Накласти пов'язку пращеподібну.
  52. Накласти пов'язку Дезо.
  53. Поставити внутрішньовенний катетер з ін'єкційним портом (вазофікс).
  54. Підбір інструментів для операції перев'язки судин на протязі.

55. Обробка некротизованих та виразкових ділянок м'яких тканин.
56. Оцінка стану важкості хворого при гангрені.
57. Оцінка стану важкості хворого некрозі тканин.
58. Оцінка стану важкості хворого виразках.
59. Оцінка стану важкості хворого норицях.
60. Невідкладна допомога при термічних опіках

Змістовий модуль 3. Медичні маніпуляції в педіатрії

1. Проведення обліку медикаментозних засобів в маніпуляційному кабінеті педіатричного відділення.
2. Визначення життєво-важливих показників організму хворої дитини: вимірювання артеріального тиску, дослідження пульсу, термометрія, дослідження функції зовнішнього дихання.
3. Забезпечення пацієнтів лікарськими засобами згідно листа призначень. Техніка введення лікарських засобів дітям через рот.
4. Виконання підшкірних та внутрішньом'язових ін'єкцій.
5. Виконання внутрішньовенних ін'єкцій та інфузій.
6. Проведення дезінфекції та передстерилізаційного очищення інструментарію.
7. Взяття мазків із зів та носа у хворих дітей.
8. Виконання клізм дітям різного віку.
9. Взяття калу та сечі на різні види дослідження у дітей.
10. Техніка промивання шлунка у дітей різного віку.
11. Накладання компресів.
12. Застосування грілки та міхура з льодом.
13. Засвоєння техніки подавання зволоженого кисню дітям.
14. Контроль вірного прикладання дітей до грудей при природному вигодовуванні.
15. Техніка годування дітей із пляшечки при штучному вигодовуванні.
16. Техніка змішаного вигодовування дітей.
17. Проведення гігієнічних та лікувальних ванн дітям грудного віку. Засвоєння особливостей підмивання дітей залежно від статі.
18. Засвоєння техніки проведення туалету очей, вух, носа та обробки пуповинного залишку.
19. Проведення антропометричних вимірювань (зросту, маси, обводів грудей та живота) дітей різного віку.

Форма підсумкового контролю успішності навчання – підсумковий модульний контроль.

Система поточного та підсумкового оцінювання

Оцінка здобувача освіти відповідає відношенню встановленого при оцінюванні рівня сформованості професійних і загальних компетентностей до запланованих результатів навчання (у відсотках). При цьому використовуються стандартизовані узагальнені критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти (таблиця 1). «Положення про організацію і методику оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в Полтавському державному медичному університеті» https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/NMQ6RVrpAGYUkpw1JoSJaApnMMMwbKdxQN9FC2hu.pdf

До **ПМК** допускають здобувачів вищої освіти, які набрали необхідну мінімальну кількість балів впродовж поточного контролю (середній бал успішності 3,0 і вище), не мають невідпрацьованих пропусків практичних занять в межах модуля та виконали всі вимоги, які передбачені робочою навчальною програмою з дисципліни (позитивні оцінки зі змістовних модулів, належним чином заповнили щоденник та підсумковий звіт).

Підсумковий модульний контроль передбачає перевірку теоретичних знань здобувача, демонстрацію виконання ним практичних навичок та вирішення ситуаційних завдань з

моделювання дій середнього медичного персоналу в конкретних клінічних ситуаціях.

Складання ПМК модуль 1. Медичні маніпуляції проводиться в письмовій формі та усній формі (демонстрації виконання студентом практичної навички).

Білет до ПМК з модуля 1 має таку структуру:

1. Тести першого рівня в кількості 20, які контролюють теоретичні знання по всіх темах змістових модулів і мають одну правильну відповідь. Правильна відповідь на кожний тест оцінюється в 1 бал ($20 \times 1 = 20$ балів).
2. Демонстрації виконання здобувачем вищої освіти 3-х практичних навичок (правильне виконання однієї практичної навички максимально оцінюється в 20 балів).

Результат ПМК оцінюється у балах і в традиційну 4-бальну оцінку не конвертується. Максимальна кількість балів ПМК складає **80 балів**. Мінімальна кількість балів ПМК, при якій контроль вважається складеним складає **50 балів**. Максимальна кількість балів за модуль складає **200 балів** (з них до 120 балів за поточну успішність) відповідно до таблиці (додаток 1) «Положення про організацію і методику оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в Полтавському державному медичному університеті» https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/NMQ6RVrpAGYUkpw1JoSJaApnMMMwbKdxQN9FC2hu.pdf.

За умов порушення здобувачем вищої освіти правил академічної доброчесності (п.2.2.5. Правил внутрішнього розпорядку) результати оцінювання, отримані під час складання ПМК здобувачу освіти за відповідь виставляється оцінку «незадовільно». Здобувачі вищої освіти які під час вивчення модуля, з якого проводиться підсумковий контроль, мали середній бал поточної успішності від 4,50 до 5,0 звільняються від складання ПМК і автоматично (за згодою) отримують підсумкову оцінку відповідно до додатка 1 «Положення про організацію і методику оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в Полтавському державному медичному університеті» https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/NMQ6RVrpAGYUkpw1JoSJaApnMMMwbKdxQN9FC2hu.pdf, при цьому присутність здобувача освіти на ПМК є обов'язковою. У разі незгоди з оцінкою, зазначена категорія здобувачів вищої освіти складає ПМК за загальними правилами. Отримані бали за модуль науково-педагогічний працівник виставляє у «Відомість підсумкового модульного контролю» (та індивідуальний навчальний план студента).

Інформація про здобувачів освіти, яким не зарахований ПМК, з точним зазначенням причини незарахування також вноситься до «Відомості підсумкового модульного контролю» та індивідуальні навчальні плани студентів. Причини незарахування можуть бути наступні:

- а) здобувач вищої освіти має невідпрацьовані пропуски занять з виробничої практики. Позначка «н/в» (не виконав) у колонці «бали за ПМК»;
- б) здобувач вищої освіти відвідав усі заняття (практичні), але не набрав мінімальної кількості балів за поточну навчальну діяльність і не допускається до ПМК. Позначка «н/д» (не допущений) у колонці «бали за ПМК»;
- в) здобувач вищої освіти відвідав усі заняття, та набрав кількість балів за поточну навчальну діяльність і був допущений до складання ПМК, але не з'явився на ПМК. Позначка «н/з» (не з'явився) у колонці «бали за ПМК».

Здобувач вищої освіти має право на складання та два перескладання ПМК.

Дозвіл на перескладання ПМК видається деканом факультету у вигляді «Персональної відомості перескладання підсумкового контролю» який здобувач освіти отримує в деканаті під особистий підпис за пред'явленням індивідуального навчального плану та (за необхідністю) інформації з кафедри про ліквідацію заборгованості (відсутність «нб», середній бал успішності 3,0 і більше). При організованому перескладанні ПМК групою здобувачів вищої освіти використовується загальна відомість.

Оцінка з дисципліни виставляється здобувачу вищої освіти не пізніше ніж на наступний

робочий день після останнього підсумкового модульного контролю лише в тому разі, якщо здобувач вищої освіти має всі зараховані модулі.

Методи навчання

- вербальні (пояснення, розповідь, бесіда, інструктаж);
- наочні (спостереження, ілюстрація, демонстрація);
- практичні .

Форми та методи оцінювання

- усний контроль;
- письмовий контроль;
- тестовий контроль;
- програмований контроль;
- практична перевірка;
- самоконтроль;
- самооцінка.

Види контролю:

- попередній (вхідний);
- поточний;
- підсумковий модульний контроль;

Методичне забезпечення

1. Список рекомендованої літератури
2. Матеріали для контролю знань, умінь і навичок студентів:
  - тести різних рівнів складності
  - ситуаційні задачі
  - комп'ютерні контролюючі програми
3. Клінічні аналізи.
4. Білети для підсумкового модульного контролю на кожний модуль з дисципліни «Сестринська практика»
5. Мультимедійні презентації практичних занять
6. Навчальні відеофільми
7. Інформаційний ресурс кафедри

Рекомендована література

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. МЕДИЧНІ МАНІПУЛЯЦІЇ В ТЕРАПІЇ

Базова(наявна в бібліотеці ПДМУ)

1. Медсестринство у внутрішній медицині/ О.С. Стасишин, В.В. Стасюк, І.М. Бандура та ін., К. : ВСВ “Медицина”, –2019. - 496 с.
2. Основи медсестринства: / В.М. Лісовий, Л.П. Ольховська, В.А.Капустник// К. : ВСВ “Медицина”, 2018. - 912 с.
3. Основи медсестринства в модулях: навчальний посібник / Н.М. Касевич. — 3-є вид., випр.// К. : ВСВ “Медицина”, 2018. — 480 с.

Допоміжна

1. Методологія алгоритмів виконання практичних навичок з основ медсестринства: Навчально-методичний посібник 1 частина / Сакевич В.Д., Казаков Ю.М., Трибрат Т.А. – Львів: "Магнолія 2006", 2022. – 156 с.

2. Методологія алгоритмів виконання практичних навичок з основ медсестринства: Навчально-методичний посібник 2 частина / Сакевич В.Д., Казаков Ю.М., Трибрат Т.А. – Львів: "Магнолія 2006", 2022. – 176 с.
3. Методологія алгоритмів надання невідкладної допомоги в медсестринській практиці: навч.-метод. посіб. / Т.А. Трибрат, В.Д. Сакевич, С.В. Шуть. – Львів: Видавництво "Магнолія 2006", 2022. – 160 с.
4. Збірник тестових завдань та ситуаційних задач з основ медсестринства: навч. посіб. / Сакевич В.Д., Казаков Ю.М., Трибрат Т.А. та ін.; ПДМУ. – Полтава: ТОВ «Фірма «Тех-сервіс», 2021. – 121 с.
5. Деонтологія та етика в клінічній практиці, 2 частина: Навчальний посібник/ С.І.Треумова, Є.Є.Петров, Ю.Г.Бурмак, Т.А.Трибрат// Полтава: ТОВ «Фірма «Техсервіс», 2017.- 375 с.

Інформаційні ресурси

1. Міністерство охорони здоров'я України. Трансформація системи. [Електронний ресурс]. Шлях доступу: <https://moz.gov.ua/plan-reform>
2. Міністерство охорони здоров'я України. Медичним працівникам. [Електронний ресурс]. Шлях доступу: <https://moz.gov.ua/medichnim-pracivnikam>
3. Всесвітня організація охорони здоров'я в Україні [Електронний ресурс]. – Шлях доступу: <https://www.who.int/countries/ukr/ru/>
4. Сайт Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського. - Шлях доступу: <http://www.nbu.gov.ua>

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. МЕДИЧНІ МАНІПУЛЯЦІЇ В ХІРУРГІЇ

Базова (наявна в бібліотеці ПДМУ)

1. Касевич Н.М. Загальний догляд за хворими і медична маніпуляційна техніка: підруч. для студ. вищ. мед. навч. закл. I-III рівнів акредитації / за ред. В.І. Литвиненка. - 7-ме вид., випр. - К. : Медицина, 2017. - 424 с.
2. Догляд за хворими і медична маніпуляційна техніка: навч.посібник /Л.С. Савка, Л.І. Разінкова, О.І. Коцар; за ред. Л.М. Ковальчука, О.В. Кононова. – 3-є вид., переробл. і допов. — К.: ВСВ “Медицина”, 2017. – 600 с.
3. Нетяженко В.З., Щуліпенко І.М., Дідківська Л.А. Догляд за хворими (загальний і спеціальний з основами медсестринської техніки): підруч. для студ. вищ. мед. навч. закл. IV рівня акредитації. – К.: Здоров'я, 2013. - 591 с.

Допоміжна

1. Дронов О.І., Сипливий В.О., Ковальська І.О., Скомаровський О.А., Крючина Є.А. Курс лекцій з загальної хірургії: навч.-метод. посіб. для студ. вищ. мед. закл. III-IV рівнів акредитації – Вид. 2-ге, доп. – К., 2011. – 487 с.
2. Основи догляду за хірургічними хворими: навчально-методичний посібник для студентів ВМНЗ IV рівня акредитації / Шумейко І.А., Лігоненко О.В., Чорна І.О., Зубаха А.Б., Дігтяр І.І., Стороженко О.В. - Полтава, 2015. - 160 с.
3. Загальна хірургія: підручник / С. Д. Хіміч, М. Д. Желіба, , І. Г. Герич та ін.: за ред. професорів С. Д. Хіміча, М.Д. Желіби,. – К.: ВСВ «Медицина», 2018. – 608 с.
4. Хірургія. (Підручник з загальної хірургії) /за ред. проф. Я.С.Березницького. –Дніпропетровськ, РВА „Дніпро VAL”, Т.1. – 2014. – 443с.
5. Польовий В. П. Амбулаторні хірургічні маніпуляції / В. П. Польовий, І. В. Шкварковський, М. Д. Желіба. – Чернівці : Медуніверситет, 2013. – 252 с.

Інформаційні ресурси

1. Сайт університету <https://www.pdmu.edu.ua>
2. Сайт кафедри <https://gsurgery.pdmu.edu.ua>

3. Бібліотека ПДМУ <https://www.pdmu.edu.ua/biblioteka>
4. Накази МОЗ України [електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://medsoft.ucoz.ua>

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. МЕДИЧНІ МАНІПУЛЯЦІЇ В ПЕДІАТРІЇ

Базова(наявна в бібліотеці ПДМУ)

1. Касевич Н.М. Загальний догляд за хворими і медична маніпуляційна техніка: підруч. для студ. вищ. мед. навч. закл. I-III рівнів акредитації / за ред. В.І. Литвиненка. - 7-ме вид., випр. - К. : Медицина, 2017. - 424 с.
2. Догляд за хворими і медична маніпуляційна техніка: навч. посібник / Л.С. Савка, Л.І. Разінкова, О.І. Коцар; за ред. Л.М. Ковальчука, О.В. Кононова. - 4-е вид. - К.: ВСВ “Медицина”, 2018. - 600с.

Допоміжна

1. Практичні навички з педіатрії: навч. посібник для студентів мед. училищ, коледжів, акад. та ін-тів медсестринства / Н.О.Курдюмова, Т.Г.Поліщук, О.А.Пашко та ін. – Київ : Медицина, 2018. – 295 с.
2. Клінічне обстеження дитини: навч. посіб. для студ. ВНЗ/О. В. Катілов, Д. В. Дмитрієв, К. Ю. Дмитрієва, С. Ю. Макаров. - 2-е вид. - Вінниця: Нова Книга, 2019. - 518с.
3. Допомога дітям на догоспітальному та ранньому госпітальному етапах / В. О. Крилюк, С. О. Гур'єв, Г. В. Загорій та ін.; за ред. В. О. Крилюка, С. О. Гур'єва. - Київ: Ожива, 2018. – 680 с.

Інформаційні ресурси

<https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0460282-13#Text>

<https://www.medsprava.com.ua/question/108-rozvedennya-antibotika-dlya-dagnostichno-probi>

<https://www.medsprava.com.ua/article/547-oglyad-novonarodjenogo-algoritmi-dlya-medsester>

<https://www.medsprava.com.ua/article/1521-rankoviy-tualet-novonarodjenogo-ta-ditini-grudnogo-vku-algoritm>

Розробники:

доцент закладу вищої освіти, к.мед.н. Тетяна ТРИБРАТ

доцент закладу вищої освіти, к.мед.н. Віктор БОРЯК

доцент к.мед.н. Олексій СТОРОЖЕНКО

асистент Роман ЯРОШЕНКО

доцент закладу вищої освіти, к.мед.н. Марина ФАСТОВЕЦЬ

к.мед.н. Юлія ЧЕРНЯВСЬКА